

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'née so' rihaan síi cu'naj Titó a

1 'Unj ro', me síi cu'naj Pabló, síi 'yaj suun che'é Diose, ne cune' Jesucristó mán 'unj guún 'unj apóstol ca'anj rihaan nij yuvií narii Diose man che'é rej nari' nij so' se-tucuanj Jesucristó, ne nari' nij so' se-nana Diose nana ya, ne ve'é uxrá canoco' nij so' man Diose, qui'yaj nana ya yo' a. ²Gaa ne guun ya rá nij yuvií se vaa cayáán nij yuvií ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ndaa vaa cata' tu'va Diose asij naá ndo'o, ne xa' Diose, tzaj ne ne a'mii ne Diose ma'. ³Gaa ne gaa quisíj güii cachrón Diose, ne tihaan Diose rihaan ní' se vaa ca'vee cayáán ní' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a. Danj qui'yaj so' gaa ca'ne' so' suun rihanj se vaa ca'mii natáj 'unj se-nana so', ne xa' so', tzaj ne so' me síi tinanii man ní' rihaan sayuun adonj.

⁴Dan me se qui'yáá 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan so' sij cu'naj Titó a. Amán rá so' se-nana Jesucristó nana cataj xna'anj 'unj rihaan so', ne cuyaán vaa nana amán rá ní', ne che'é dan ase vaa 'o ta'níj ro', danj vaa so' rihanj, tinuj. Me rá 'unj qui'yaj Rej ní' Diose do',

qui'yaj Jesucristó síi tinanii man ní' rihaan sayuun do', se luj che'é so', ne gaa xej nimán so', qui'yaj roj so' a.

**Nana nihánj taj xna'anj se vaa
cune' síi cu'naj Titó doj síi guun
chij nicaj yu'unj man nij síi
amán rá ni'yaj man Jesucristó
yanj estadó cu'naj Creta a**

⁵Tanáj 'unj mán so' estadó Creta, che'é se vaa doj suun ataa tinavíí 'unj rej yo', ne me rá 'unj tinavíí so' suun yo' a. Dan me se me rá 'unj cune' so' doj síi guun chij nicaj yu'unj man nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj 'o 'o chuman' yo' a. ⁶Dan me se aj cataj xna'anj 'unj rihaan so' daj gaa nij síi uun chij cune' so' á. Inanj síi nuvi' cacun' tumé do', síi nicaj raan nica do', síi amán rá ta'níí ni'yaj man Jesucristó do', cune' so' á. Tzaj ne sese sij 'yaj cacun' ga chana do', sij tucuáá rihaan rej do', me ta'níí yo'o so', ne se cuné' so' man so' ma'. ⁷Dan me se inanj síi nuvi' cacun' tumé guun síi uun chij, che'é se sij nicaj yu'unj man nij yuvií

noco' man Dioso me sí uun chij yo' adonj. 'O se se ca'mii xta' nij sí uun chij ma'. Se gaa ya'aan rá nij so' ma'. Se guun xno' nij so' ma'. Se go' nij so' tuvi' nij so' ma'. Se tiha' yu'unj nij so' tuvi' nij so' che'é yan ca'nee' nij so' sa'anj man tuvi' nij so' ma'. ⁸Maan se ve'é qui'yaj nij so' ca'vej nij so' cotoj yuvi' 'na' yo'ó chuman' tucua' nij so', ne rque' nij so' chraa cha' nij yuvi' á. Gaa niha' rá nij so' ni'yaj nij so' man yuvi' 'yaj se sa', ne xcaj nij so' cuentá daj 'yaj ma'an nij so' uún á. Inanj ve'é qui'yaj nij so' rihaan tuvi' nij so' do', rihaan Dioso do' a. Se guun nij so' sí 'yaj canaán se chi'ii rihaan ma'. ⁹Raan canoco' nij so' se-nana Dioso nana tucuyón nuj rihaan nij sí noco' man Dioso a. Danj qui'yaj nij so', gaa ne guun nucuaj nij so' nago' nij so' se-tucuanj Dioso tucuaán sa' man yo'ó nij yuvi', ne guun nucuaj nij so' tihaan nij so' rihaan nij sí tucuyón yo'ó tucuaán ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa caráan sí cu'naj Titó chrej rihaan nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó se vaa se canoco' nij so' yo'ó tucuaán a

¹⁰Dan me se man ndo'o sí tucuaá do', sí tu'va rma'an do', sí tiha' yu'unj do', estadó Creta, ne sí chi'ii doj rihaan yo'ó nij so' me nij sí taj se vaa no' xcúun nij snó'o noco' man Jesucristó cata' ta'nga' man nij so', taj nij sí chi'ii yo' a. ¹¹Vaa che'é ndo'o ca'ne' rá nij so' ga nana vaa danj qui'yáa so' ei. 'O se ri' ndo'o rá que'ee' nij tucua' yuvi', 'yaj nij so' gaa tucuyón nij so' nana vaa danj nana ne nó xcúun nij so' tucuyón

nij so' nanj adonj. Ne inanj sa'anj quirí' uun nij so', rá nij so', don 'yaj chi'ii nij so' adonj.

¹²Dan me se yo'ó tuvi' ma'an nij so' sí nata' se-nana ya'anj noco' nij so' ro', cataj so' se vaa xa' nij sí man Creta, tzaj ne sí ne me nij so', ne xcuu chi'ii me nij so', ne inanj sí rmi' me rá caraa rque uún me nij so', taj ma'an tuvi' nij so' ni'yaj so' man nij so' a. ¹³Ne dan me se ya uxrá cataj so' che'é nij tuvi' so' ei. Che'é dan sca' inanj cataj xna'anj so' che'é se-cacun' nij so' rihaan nij so', gaa ne ca'vee canicaj nij so' canoco' nij so' se-tucuanj ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne gaa sa' nij so' ei. ¹⁴Dan me se danj qui'yáa so', gaa ne se gaa nanj xcaj nij so' cuentá che'é nij cuentó uun nanó nij yuvi' israelitá ei. Ne se cuno nij so' se vaa taj nij yuvi' na'vej rá canoco' man Dioso man rihaan chumi' nihánj rihaan nij so' ma'. Sese xcaj nij so' cuentá a'mii yuvi' uún, ne tanáj nij so' tucuaán ya nanj adonj.

¹⁵Dan me se yuvi' vaa sa' nimán, tzaj ne sa' vaa cunudanj rasuun rihaan nij so', ne xa' yuvi' vaa chi'ii nimán, tzaj ne daj a rasuun ruvi' ni'yaj nij sí chi'ii sí na'vej rá cuchuman rá ni'yaj man Jesucristó ro', chi'ii vaa taran' rasuun rihaan nij so' nanj adonj. ¹⁶Ne ne'en nij so' man Dioso, taj ma'an nij so', tzaj ne ni'yaj ní' se vaa 'yaj nij so', ne xcaj ní' cuentá se vaa ne ne'en uxrá nij so' man Dioso a ma'. Tananj sí chi'ii me nij so', ne sí ne uno me nij so', ne taj vaj a doj suun sa' ne ne'en nij so' qui'yaj suun nij so' man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é
tucuáán cuchruj síí cu'naj
Titó che'é nij síí cuchumán rá
ni'yaj man Jesucristó a

2 Ne ma'án so' me se tucu'yón so' nu' nana sca' achiin man nij so' á. ²Cataj xna'anj so' rihaan nij chii nga se vaa se guun xno nij so' ma'. Gaa ni'yanj nij so' á. Xcaj nij so' cuentá daj qui'yaj nij so' á. Yo'lo cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' man Diose, ne gaa 'ee rá nij so' tuvi' nij so', ne daj chihaa mij se ca'ne' rá nij so' ga se-tucuanj Jesucristó che'é sayuun ma'. ³Dan me se veé danj ve'é ndo'lo qui'yaj nij chana chij uún, gaa ne ca'vee xcaj yuvií cuentá se vaa chana sa' noco' uxrá man Diose me nij no', guun rá nij yuvií a. Se quinano nij chana chij cuentó ne che'é tuvi' nij no' ma'. Se gaa niha' rá nij no' co'lo ndo'lo nij no' na vinó ma'. Tananj guun nij no' chana ve'é tucu'yón man tuvi', ⁴gaa ne ca'vee nago' no' chrej sa' man nij chana ta'aj se vaa gaa 'ee rá nij chana ta'aj nica' no' do', ta'níí no' do' a. ⁵Ne ve'é cutumé nij chana ta'aj daj qui'yaj ma'an nij no' do', inanj nica' no' cotoj ga no' do', ve'é cutumé nij no' ve' tucua' nij no' do' á. Ne chana sa' guun nij no', ne ve'é cunó nij no' rihaan nica' nij no' á. Danj qui'yaj nij no', cataj chana chij rihaan nij no', gaa ne se gaa nanj ca'mii yuvií ne amán rá ni'yaj man Jesucristó nana nij che'é se-nana Diose a.

⁶Ne nago' so' chrej nucuj man nij síí tachruu uún se vaa xcaj nij so' cuentá daj gaa qui'yaj nij so' á. ⁷Ne ma'án so' ro', ve'é qui'yaj suun

so' nu' suun sa', ne quene'en nij tinúú ní' daj 'yáá so', gaa ne cuyaan qui'yaj nij so' ga so' á. Inanj tucuáán sca' tucu'yón so' á. Ne guún so' 'o síí ni'yanj a'mii a. ⁸Inanj nana sa' ca'mii so' á. Gaa ne guun na'aj nij síí taj ri'yunj man ní' che'é se se ca'vee ca'mii nij so' nana nij che'é ní' a.

⁹Ne cataj xna'anj so' rihaan nij mozó se vaa ve'é cunó nij mozó rihaan se-ru'vee mozó, ne qui'yaj suun nij mozó nu' suun ca'ne' nij ru'vee rihaan nij so' á. Ne qui'yaj mozó guun niha' rá se-ru'vee mozó ni'yaj so' man mozó yo' á. Se ca'mii cunu' mozó ga se-ru'vee mozó ma'. ¹⁰Se qui'yaj ituu mozó si'yaj se-ru'vee mozó ma'. Tananj ve'é qui'yaj mozó, ne xcaj se-ru'vee mozó cuentá se vaa ca'vee gaa nucuaj rá ru'vee man mozó se vaa me ma'an rasuun qui'yaj mozó, gaa ne ve'é inanj ca'mii yuvií che'é tucuáán tucu'yón ní' tucuáán che'é Diose síí tinanii man ní' rihaan sayuun adonj.

¹¹Dan me se aj xcaj ní' cuentá se vaa qui'yaj ndo'lo Diose se luj che'é cunudanj yuvií, se vaa ca'vee quinanii cunudanj nij yuvií rihaan chrej chi'ii uun chij nimán nij yuvií, ¹²ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa no' xcúún ní' ca'ne' rá ní' ga rasuun na'vej rá Diose qui'yaj ní' a. Ne se qui'yaj ní' inanj se vaa me rá nee man ní' qui'yaj yo' ma'. 'O se xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní', ne tucuáán nica' qui'yaj ní', ne qui'yaj ní' inanj se vaa me rá Diose qui'yaj ní' gaa yaj ne ní' rihaan chumii nihánj cuano' á. ¹³Ne na'vij ndo'lo ní' ca'na' uún Jesucristó síí tinanii

man ní' rihaan sayuun, ne dan me se guun niha' uxrá rá ní' che'é se guun ya rá ní' se vaa ca'na' uún so' a. Ne xa' so', tzaj ne quene'en ní' se vaa ve'é uxrá vaa so', ne Diose uun chij ndo'o me ya so' adonj. ¹⁴Ne so' me sí' ca'née nimán cavi' che'é ní', che'é rej ca'vee ca'ne' rá ní' ga me ma'an tucuáán chi'ij canoco' ní' gaa rque, ne ca'vee cunu sa' ní', ne guun ní' yuvi nocó' man orún' so', ne guun niha' ndo'o rá ní' qui'yaj suun ní' suun sa' adonj. ¹⁵Nana nihánj me chrej sa' ya nago' so' rihaan nij tinúú ní', ne sca' ndo'o ca'mii so', ca'ne' so' suun rihaan nij so', gaa ne ca'ne' rá nij so' ga se chi'ii á. Ne danj qui'yáá so' do', danj ca'mii so' do', gaa ne daj chihaa mǐj se guun cataj yuvi se vaa taj yu'vee nó so' do', nana a'mii so' do' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj ní' rihaan yuvi che'é se tinanii Diose man ní' rihaan sayuun a

3 Cataj uún so' rihaan nij yuvi se vaa caraá cochroj nij yuvi rihaan nij sí' nicaj suun, ne cunó nij yuvi rihaan nij so' á. Ca'vej nij yuvi qui'yaj suun nij yuvi suun a'ne' nij sí' nicaj suun rihaan nij so', ne me ma'an suun sa' qui'yaj suun nij so' á. ²Se ca'mii chi'ii nij so' ni'yaj nij so' tuvi' nij so' ma'. Se cunu' nij so' ga tuvi' nij so' ma'. Maan se ve'é inanj qui'yaj nij so', ne nica' ndo'o ca'mii nij so' rihaan cunudanj yuvi a.

³Dan me se asij rque, ne sí' ni'yon rma'an me ma'an ní', ne ne cunó ní' rihaan tuvi' ní', ne canoco' ní'

tucuáán tiha' yu'unj, ne qui'yaj ní' náá guun se vaa guun rá ní' qui'yaj ní' a. Dan me se quij me rá ní' ni'yaj ní' tuvi' ní', ne guun xcoj ruvaa rá ní' ni'yaj ní' tuvi' ní', ne quitáá ri'yunj tuvi' ní' ni'yaj nij so' man ní', ne nachri' ní' man tuvi' ní' a.

⁴Tzaj ne gaa xcaj ní' cuentá che'é Diose sí' tinanii man ní' rihaan sayuun, se vaa so' me sí' me rá ra'cu'j man ní', gaa ne dan me se quene'en ní' se vaa cunu 'ee rá so' man ní' a. ⁵Dan me se tinanii Diose man ní' rihaan chrej chi'ii uun chij nimán ní' ei. Nuveé che'e se sa' qui'yaj ma'an ní' me tinanii Diose man ní' rihaan sayuun ma'. Maan se cunu 'ee rá ma'an Diose quene'en so' man ní', ne rque Diose Nimán Diose rihaan ní', don cunu naca' nimán ní' ne cunu sa' nimán ní' adonj. ⁶Dan me se maan che'é Jesucristó sí' tinanii man ní' rihaan sayuun me qui'yaj ndo'o Diose se luj rihaan ní', ne ndaa ayuu rma'an se luj, qui'yaj so' ei. ⁷Se luj qui'yaj so' me se tinavij so' cacun' xráá ní', ne cunu sa' ní', qui'yaj so', ne maan che'é dan ca'anj ní' cayáán ní' ga so' nu' cavii nu' ca'anj ndaa vaa me rá ya ní' ei. ⁸Ya uxrá vaa nu' nana nihánj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij yuvi 'yaj unu' nij sí' cuchumán rá ni'yaj man Diose a

Ne me rá 'unj sca' ca'mii so' nu' nana nihánj rihaan nij yuvi amán rá ni'yaj man Diose, che'é rej xcaj nij so' cuentá se vaa no' xcúún nij so' qui'yaj suun nij so' suun sa' inanj á. Sese danj qui'yaj nij so', ne

sij vaa sa' me nij so', ne caviij sa' doj yuvii, qui'yaj nij so' adonj. ⁹Tzaj ne se canó tuví' so' ga yuvii mei. Síí ni'yon me síí 'yaj danj chuguanj. Se nanó rá so' che'é xíí so' gaa naá daj sij me nij so' ma'. Se canó tuví' so' che'é se-tucuanj Moisés mei. 'O se qui'yaj rma'an danj nanj ei. Taj cuentá ní' 'yá' danj ma'. ¹⁰Sese vaa 'o síí 'yaj unu' ndo'o yuvii, ne cataj xna'anj so' rihaan so' se vaa ca'ne' rá so' ga suun 'yaj unu' yuvii a. Ndaa vij ca'mii so' rihaan so', ne sese se ca'vej rá so' cunó so', ne ca'anj yanij so' rihaan so' ei. ¹¹'O se xa' síí 'yaj unu' yuvii, tzaj ne aj tanáj so' tucuaán ya, ne tumé so' cacun' ei. Ne maan che'é cacun' atá so' 'yaj tananj yuun che'e ri' so' nanj ei.

**Nana nihánj taj xna'anj che'é
suun a'ne' síí cu'naj Pabló
rihaan síí cu'naj Titó a**

¹²Ca'nej 'unj man síí cu'naj Artemas cuchí' so' rihaan so', ne sese se ca'vee cuchí' so', ne ca'nej 'unj man síí cu'naj Tíquico a. Asa' cuchí' so' rihaan so', ne ra'yanj

cuchí' so' chuman' Nicópolis, gaa ne nari' tuvi' ní' ei. 'O se guun rá 'unj cayáán 'unj chuman' yo' yavii acoj ndo'o adonj. ¹³Racuíj so' man síí cu'naj Zenas licenciado síí a'mii che'é yuvii rihaan cuese do', man síí cu'naj Apolos do', qui'yaj chuvii roj so' ca'anj roj so' ei. Taj se cachiin man roj so', qui'yáá so' ma'. 'O se me ma'an rasuun achiin man roj so', ne go' so' ei.

¹⁴Ne me rá 'unj nari' yo'ó nij tinúú ní' qui'yaj suun ndo'o nij so' suun sa' che'é tuvi' nij so' síí achiin ya rasuun man uún chuguanj. Se taj, ne taj se gún' man nij so' ma'.

**Nana nihánj taj xna'anj se vaa
ve'é cuman nij tuvi' Titó, rá
nij tuvi' síí cu'naj Pabló a**

¹⁵Me rá cunudanj nij yuvii yanj ga 'unj cuano se vaa ve'é cayáán so' ei. Ne cataj so' rihaan nij síí 'ee rá man ní' nij síí noco' man Diose se vaa ve'é cuman cunudanj nij so' ei. Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é cunudanj nij soj ndaa cayuu rma'an se luj qui'yaj Diose ei.